

343
Stupeň utajení ZRUŠEN dle § 22, odst. 4, zák. č. 412/2005 Sb., dne 12.5.2006

A-002763/17-77

15. června 1977

~~Přísně tajné~~

O D B O R 17

Výtisk č. 1/1

SOUHRNNÁ INFORMACE ROZVEDKY

K současné situaci v oblasti příprav a přístupu Západu
k celoevropskému setkání v Bělehradě

PLUCHAR

Za správnost:
pplk. J. ZAJIC, v. r.

Počet listů: 17

Souborná informace rozvědky č. 22

K současné situaci v oblasti příprav a přístupu Západu
k celoevropskému setkání v Bělehradě

Informace vychází z posledních poznatků o přípravě a přístupu Západu k setkání v Bělehradě (BS) a na jejich základě nastiňuje současné pozice EMS, NATO, USA, Anglie, NSR, Francie a neutrální z hlediska jejich podstatných a některých dalších zajímavých rysů.

V poslední vývoji v oblasti příprav a přístupu Západu k BS se již vcelku neobjevují zásadně nové rysy nebo prvky a spíše se jeho stanoviska jen dotvářejí, což svědčí o tom, že pozice kapitalistických účastníků BS i jejich seskupení se již v hlavních rysech vykrytalizovaly, resp. v rámci NATO a EMS také do značné míry zkoordinovaly.

Trvá rovněž základní záměr - pokusit se využít BS k uplatnění v co nejširší míře západního pojetí otázek evropské bezpečnosti a spolupráce, jakož i détente vůbec; pod heslem "dynamizace" a "účinnější" realizace ZA KBSE jde o rozšíření možností a prostoru pro diverzní, protisocialistické a antisovětské působení vůči ZSS, oslabení jejich politických a ideových pozic, jednoty a soudržnosti a vytvoření si tak podmínek pro perspektivní postupnou destabilizaci socialismu.

Nemění se též základní trend příprav a přístupu Západu, především členských států NATO a EMS, k BS - vytvořit si

ofensivním, nátlakovým postupem v Bělehradě negociační převahu, jež má Západu zajistit splnění uvedeného hlavního záměru.

Je ovšem třeba počítat s tím, že poznatky a zkušenosti z průběhu přípravné fáze BS a jeho závěry ovlivní finální přípravu západních účastníků na hlavní podzimní fázi BS a mohou vést k určitým, spíše dílčím modifikacím jejich dosud známých základních stanovisek.

Evropské hospodářské společenství (EHS)

Základní pozici členských států EHS pro setkání v Bělehradě stanovila rada ministrů zahraničí Devítky na své schůzce 18. 4. v Londýně na základě souborného podkladového materiálu Politického výboru zemí EHS pro přípravu na BS. Na svém dalším zasedání ve dnech 21. - 22. 5. posoudila pak rada podkladové zprávy k jednotlivým košům ZA HBSE a potvrdila své dubnové závěry.

Při určování základních zásad přístupu EHS k BS vycházelo vedení Devítky ze zhodnocení celkové mezinárodně politické situace, která podle jeho posouzení není příliš příznivá realizaci dalších významnějších kroků v procesu détente. Její objektivní příčiny spatřuje ve vládních změnách v řadě zúčastněných zemí i těžkostech realizace ZA HBSE, jež představuje nové neprozkoumané cesty. Konstatuje, že západní koncepce uvolnění s těžištěm v oblasti "lidských práv", kontaktů a informací umožnila Západu vymanit se postupně po Helsinkách z defenzivy a získat převahu vůči ZSS, které je však třeba "uvážlivě" využívat. Z tohoto hodnocení vedoucí kruhy EHS vyvozují předpoklad, že v Bělehradě nebudou dohodnuta

podstatnější opatření k urychlení plnění ZA KESK a úsilí států EHS musí proto směřovat k tomu, aby se proces zahájený Helsinkami nezastavil či dokonce nevrátil zpět. Zejména ve sféře 3. koše to znamená orientovat se vůči ZSS na dlouhodobé působení a postupné dílčí výsledky.

Podle EHS v hodnocení stavu realizace ZA KESK převažují zejména ve 2. a 3. koši "kritické" pohledy na postup ZSS. Pokud jde o 2. koš, kritizován je především údajně trvajícím velmi omezeným přístupem kapitalistických států k obchodně ekonomickým informacím zemí RVHP. V tomto směru jsou nejzáporněji hodnoceny SSSR, BLR, ČSSR a NDR. Ve 3. koši leží těžiště "kritiky" EHS vůči ZSS podle očekávání ve sféře "ochrany lidských práv a svobod" a tzv. humanitární.

Výsledné stávající stanovisko zemí EHS pro BS je možno shrnout do této definice: vystupovat ve vztahu k ZSS takticky, pružně v závislosti na vývoji bělehradského jednání, opatrně zejména ve sporných otázkách s cílem vyvarovat se neplodných konfrontací, "vyváženě" ve vztahu k problematice jednotlivých košů, avšak současně s důrazem na priority Západu (opatření k posílení důvěry, lidská práva, humanitární otázky), při čemž se ale nevyhýbat "otevřenému" a "kritickému" hodnocení "nedostatků". Základní zásadou Západu je to, že uvolňování není pouze záležitostí mezistátních vztahů, ale musí se především odrazit v každodenním životě lidí. Proto je nutno dále procesovat "svobodnou výměnu lidí a myšlenek" a "respektování lidských práv a základních svobod"

Přestože vedení EHS stanovilo principy společného postupu na BS trvá určitá diferenciace postojů západoevropských zemí. Relativně nejrealističtější stanoviska zaujímají Francie a Dánsko, zatímco na opačné pozici stojí

Holandsko, které doporučuje "radikální" postup vůči zemím Varšavské smlouvy a rovněž Velká Británie inklinuje, zřejmě pod vlivem politiky USA i tlaku domácí konservativní opozice, ke "kritičtějšímu" a "kategoričtějšímu" přístupu k ZSS v Bělehradě.

Rada ministrů zahraničních věcí EHS schválila na své schůzce 18. 4. v Londýně také samostatný dokument k problematice "lidských práv", což odráží akcent vlád Devítky na tuto tematiku. Potvrzuje ji jako integrální, trvalou součást mezinárodních vztahů mezi Východem a Západem a jeden ze základních prvků uvolňování napětí. Členským zemím EHS doporučuje v této oblasti na BS vůči ZSS "neagresivní, ale důrazný postup", aby nemohl být kvalifikován jako snaha o konfrontaci, nýbrž "otevřenou a kritickou výměnu názorů". Touto rozpornou taktikou zamýšlí Devítka svalit veškerou vinu za případné vyhrocení či nezdar BS na ZSS. Vedle vlastních negociačních záměrů jí sleduje také co nejširší propagandistické působení na veřejnost.

Na podkladových materiálech k jednotlivým koším se v orgánech EHS dále pracuje a pokračuje se hlavně ve shromažďování a vyhodnocování poznatků ke 3. koši ve vztahu k ZSS, jmenovitě k otázkám postavení novinářů, výměny informací, pohybu osob, lidských práv a svobod. V této souvislosti byla údajně Velká Británie určena mluvčím států EHS na BS v předpokládané pracovní skupině pro tematiku 3. koše.

Bezprostředním odrazem politického přístupu EHS k BS je také pojetí jeho organizace a zvláště agendy. Státy Společného trhu budou v Bělehradě prosazovat tříbodovou agendu - vyhodnocení plnění ZA KBSE, zvážení nových návrhů a dohodnutí dalších opatření pro období po BS, při čemž těžištěm se má stát posouzení realizace ustanovení helsinského

dokumentu. Jde tudíž o koncepci, orientovanou v souladu s negociačními záměry Západu výrazně retrospektivně a tím diametrálně odlišně od pojetí ZSS. Západoevropský model organizace BS dává - opět protichůdně k pojetí ZSS - hlavní váhu na práci v komisích (podle jednotlivých košů), nikoliv v plénu (jehož působení v zásadě omezuje jen na několikadenní počáteční a závěrečnou fázi podzimního BS), požaduje v nejširší možné míře veřejný ráz jednání (především v plénu, což je motivováno zejména propagandistickými zřeteli) a odmítá termínování délky jeho trvání, což signalizuje úmysl, operovat s časovým faktorem (obdobně jako v průběhu KBSE) jako s nástrojem negociační, nátlakové taktiky proti státům Varšavské smlouvy.

Celkově přístup EHS k BS, jeho vnitřní rozpornost a dvojakost, odráží dilema a určitou nejistotu Západu v otázce, jak a kam až lze v Bělehradě vůči ZSS jít, jež pramení z vědomí slabín vlastního postavení, s tím souvisejících vnitřních obav a nejistoty kolem postupu EHSR a jeho spojenců (do jisté míry i USA), poznání skutečnosti, že k détente neexistuje za daného poměru sil jiná reálná alternativa. Celkový přístup EHS vyúsťuje v tendenci vyhnout se konfrontaci, ale zároveň sledovat stanovené záměry, zaměřené de facto na začnu vnitřní rovnováhy ZA KBSE ve prospěch Západu. K tomuto stavu přispívá též diferenciace názorů západoevropských partnerů na to, zda a do jaké míry jít v Bělehradě v požadavcích vůči ZSS za rámec ZA KBSE.

Severoatlantický pakt (NATO)

V orgánech paktu skončila před jarní konferencí Rady v Londýně v hlavních rysech příprava podkladů pro formulování předběžné linie aliance pro BS, kterou pak stanovila na svém

londýnském zasedání (10. - 11. 5.) Rada.

Tato linie, podobně jako v případě EHS, se opírá o v podstatě negativní tvrzení, že celkové plnění závěrů z Helsinek je nepříznivé (konstatován jen "omezený pokrok"), poukazuje na nutnost jejich uskutečňování nejen v mezistátních vztazích, ale i v životě obyvatel všech zemí a opět akcentuje důkladné zhodnocení dosavadní realizace ZA KBSE v Bělehradě, jakož i uplatňování "lidských práv a základních svobod" jako zásadní předpoklad pokračování détente s tím, že západní spojenci budou usilovat o "konstruktivní" výsledek BS.

Je zřejmé, že jde o předběžnou, rámcově vytýčenou politickou pozici NATO, skrývající v sobě dosud trvající mezispojenecké rozpory a diference v různých otázkách (jmenovitě taktiky postupu vůči ZSS, i když poslední vývoj přinesl určité sblížení pozic USA na jedné a jejich evropských spojenců na druhé straně - ve prospěch západoevropské zásady "opatrného, trpělivého a taktického" přístupu, který argumentuje tím, že tvrdý postup vůči ZSS by nepřinesl žádoucí výsledky a vedl by jen k vyhocení situace, prosazuje "konstruktivní" dialog, vyhlašuje si však právo "kritického hodnocení s cílem dosažení většího pokroku v budoucnu"), zatímco konečný přístup bude definován později, před zahájením podzimní fáze BS na základě poznatků, zkušeností a výsledků přípravné fáze (od 15. 6.) a dalšího vývoje vztahů mezi Západem a Východem v mezidobí.

Z hlediska orientace NATO v rámci jednotlivých košů trvá zájem aliance, v první řadě většiny jejích evropských členů, v 1. koši o prohloubení opatření k posílení důvěry, i když panuje názor, že případná dohoda SALT 2 by ovlivnila váhu požadavků Západu v této otázce. Zdá se však, že "hlavní

práci" zde NATO přenechá neutrálním a takticky se pak bude snažit těžit z iniciativy neutrálních zemí, kterou bude podporovat, event. doplňovat a usměrňovat.

V oblasti principů vztahů mezi státy není NATO zainteresováno na přijetí konkrétních opatření na BS, ale nejvýše pouze na všeobecném potvrzení jejich platnosti a nutnosti jejich aplikace. Návrhy PFV VS z Bukurešti jsou členské státy paktu rozhodnuty kategoricky odmítnout jako nepřijatelné s tím, že údajně daleko překračují rámec ZA KBSE. Obávají se však relativně příznivějších postojů neutrálnů k nim. Případnému vývoji jednání o této otázce, nevýhodnému pro NATO hodlají proto dále čelit argumentací o "porušování rovnováhy ZA KBSE" a jako protiopatření předložením belgického návrhu ve sféře "lidských práv".

V orgánech NATO bylo údajně přijato rozhodnutí, že tematika "lidských práv a svobod" bude uplatňována převážně v souvislosti s principy 1. koše a ne jenom v kon-textu se 3. košem. Některé kruhy NATO však nemají přílišný zájem na vyhocování jednání o ní, vědomy si zranitelnosti vlastní pozice i předností postavení ZSS, a proto s předložením návrhu Belgie na některá institucionální opatření (ustavení tzv. evropské komise pro lidská práva) kalkulují spíše v krajním případě.

V rámci 2. koše se pozornost delegací členských zemí NATO (zejména NSR, Velké Británie a dalších) zaměří na otázky přímých hospodářských kontaktů, výměny a hlavně zpřístupňování ekonomických informací nejrůznějšího druhu a rozšiřování možností pro reprezentaci západních firem (hlavně menších a středních) v ZSS.

V prioritovaném 3. koši, dou státy NATO zainteresovány a budou na BS prosazovat opatření k "prohloubení" a "zefektivnění" plnění jeho ustanovení zejména na úseku tzv. lidských kontaktů a výměny informací. K posílení vlastní pozice v Bělehradě se v NATO údajně nyní posuzují možnosti úpravy dosavadní vízové praxe členských zemí s cílem zpružnit ji a vyrovnat tak lepší postavení ZSS na tomto úseku. Názory spojenců na tuto otázku se však zatím rozcházejí (menší země, např. Beneluxu, na ni pohlížejí pozitivněji).

Pokud jde o uplatnění státy NATO připravovaných iniciativ, předpokládá se jejich využívání v souladu se zásadou "vyváženosti" výsledků BS, tzn. že v rámci jednání jednotlivých návrhů se bude koordinovaně postupováno na místě v závislosti na vývoji jednání a postupu ZSS.

NATO, stejně jako EHS, podřizuje řešení organizačních a procedurálních otázek BS vlastním sledovaným politickým záměrům a cílům a odmítá proto jednat během přípravné fáze o politické koncepci vlastního BS. Jinak jeho pojetí organizace BS vcelku odpovídá pojetí EHS.

Z celkového pohledu i v jednotlivých hlavních otázkách jsou v podstatě přístupy NATO i EHS totožné. Rozdíl se zatím vyskytovaly spíše ve stupni propracovanosti jejich přístupů k jednotlivým částem ZA KBSB (v materiálech NATO např. hlouběji propracována problematika vojenských aspektů evropské bezpečnosti) v rámci přípravy na BS.

Spojené státy

Problematika evropské bezpečnosti a spolupráce s BS nepatří k prioritám americké zahraniční politiky. CARTERova administrativa se však na ně důkladně připravuje a hodlá BS využít pro záměry a cíle své ofenzivní politiky vůči ZSS

ve větší míře nežli KBSE. Naznačují to mj. rovněž poznatky o aktivitě komise Kongresu pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, jež je převážně zaměřena na oblast humanitární a "lidských práv". Komise pro svoji činnost využívá výhradně informací a materiálů od osob a organizací, nepřátelaky zaměřených proti ZSS a její "práce" má povahu hrubého vnašování a osočování ZSS a je tak v příkrém rozporu s duchem i literou ZA KBSE. Je rovněž zřejmé, že někteří její pracovníci budou členy delegace USA v Bělehradě a dané možnosti bezpochyby využijí k ovlivňování jejího vystupování, které bude podle dosavadních signálů podstatně aktivnější a ofenzivnější než během KBSE.

Záměření USA pro BS je charakterizováno jednoznačnou orientací na otázky "lidských práv" a ž. koše a v jeho rámci pak na problémy tzv. humanitární povahy. Jednoznačnost této orientace je u USA důraznější a vyhraněnější než u řady jejích evropských spojenců a nabývá tendenci ke konfrontaci se ZSS.

V oblasti "ochrany lidských práv a základních svobod" je třeba přes určitou dílčí modifikaci americké pozice v poslední době pod vlivem argumentů a názorů západoevropských států očekávat na BS snahu delegace USA, podněcovat, vyhledávat a rozvíjet diskusi o plnění ZA KBSE ZSS v tomto směru a její nekompromisní "otevřený" postup, přesto že na druhé straně vláda ujišťuje o "konstruktivnosti" svých postojů. Ve své argumentaci se bude americká delegace mj. pravděpodobně pokoušet operovat demagogicky též, že otázky "ochrany lidských práv a svobod" jsou ve smyslu Charty OSN a konvencí o lidských právech záležitostí všech členských států OSN a USA proto mají právo kritizovat "porušování lidských práv" v ostatních zemích. Podle amerického výkladu nemůže jít

o zasahování do vnitřních záležitostí ve smyslu čl. 2/7 Charty OSN, neboť členské státy OSN přijetím konvencí o lidských právech převzaly na sebe závazky, že je budou dodržovat a tím se "vzdaly suverenity" v této otázce ve prospěch respektování Charty OSN. ZA KBSE je ve sféře lidských práv základním dokumentem, který z hlediska mezinárodního práva hraje rozhodující úlohu pokud jde o důkaz, že státy musí lidská práva respektovat a nemohou tudíž argumentovat, že "vöcná kritiku" je zasahování do jejich vnitřních záležitostí.

Součástí taktiky postupu USA v Bělehradě v této otázce bude patrně také využívání "konkrétních údajů" a případů tzv. disidentů, jmenovitě ve vztahu k SSSR a ČSSR. Podklady k tomu shromažďuje Státní department i zmíněná komise Kongresu. Podle získaných poznatků zasílají např. všechny etnické skupiny z východoevropských zemí Státemu "konkrétní případy porušování lidských práv v ZSS" a doporučují i náměty, jež by měla americká delegace v Bělehradě používat. Vůči ČSSR zamýšlí delegace USA využít mj. Hochmanovy výpovědi v komisi Kongresu pro KBSE z 9. 5., hlavně pokud jde o postup čs. orgánů vůči signatářům "charty 77" a "okolností úmrtí Patočky".

Ve sféře 3. koše vedle již známého zaměření na otázky tzv. lidských kontaktů, volného pohybu informací a importu amerických aj. západních tiskovin do ZSS připravují USA mj. také návrhy na zjednodušení vízové praxe (zrušení vízových poplatků, vícenásobná víza nejen pro novináře, ale i pro obchodníky, vědce a studenty při vzájemných akcích), zrušení zón omezeného pohybu a rozšíření styků na úseku vzdělání a kultury.

Uvedené hlavní politické orientaci USA odpovídá také jejich pojetí organizačně procedurální stránky BS. Klade především požadavek veřejného charakteru nejen všeobecné rozpravy v plénu, ale i práce v jednotlivých komisích.

Kategoricky odmítá rovněž omezování délky trvání hlavního setkání stanovením termínu jeho ukončení již v průběhu přípravné fáze. Velmi restriktivně se USA staví k otázce dalších kroků po BS. Budou zřejmě souhlasit pouze s dalším setkáním bělehradského typu, nikoliv však s ustavením pracovních skupin pro následné období a jsou nadále také proti jakékoliv formě institucionalizace KBSE.

Velká Británie

Britská pozice pro BS je sice koordinována v zásadě s koncepcí přístupu, odsouhlasenou v NATO a EHS, v oblasti taktiky se však u ní projevuje zřetelná tendence k nekompromisnějšímu postupu vůči ZSS, čímž se přibližuje křídla USA a Holandska. Její rozpornost a dvojakost, podobná jako u dalších zemí EHS a NATO, ale ve zvýšené míře, charakterizuje přístup britské vlády k BS, které podle ní má být "konstruktivní" a "nepolemické", bez konfrontace, musí však zároveň počítat se "silným elementem kriticismu", který ovšem předpokládá vymezení rámce, v němž by se "kritika" měla pohybovat.

Základem uvedené pozice britské strany je její v podstatě skeptické hodnocení vývoje po Helsinkách, podle něhož pokrok v mnoha oblastech realizace ZA KBSE byl velmi pomalý a v některých žádný. Připouští však "příznaky pohybu", který by měl být dynamizován BS. Ministr zahraničí OWEN, definuje ve svém posledním vystoupení v Dolní sněmovně 18. 5. stanovisko vlády k BS prohlásil, že vláda nepřistupuje k němu se "zbytečným optimismem", ale s cílem vyjasnit pokrok, jehož bylo dosaženo a podpořit rozvoj a prohlubování závazků z Helsinek.

V orientaci Anglie v rámci ZA KBSE nedošlo v poslední době k žádným zřetelnějším přesunům. Její pozornost se soustřeďuje na opatření k posílení důvěry, kde má zájem nejen na jejich další aktivní realizaci, ale hlavně také na jejich "prohloubení" a propracování dalších možností, které by bylo možno uplatňovat např. v bilaterálních vztazích. Akcentuje dále otázku "lidských práv a svobod", v níž se v podstatě ztotožňuje s pojetím USA, i když k ní pod vlivem linie EHS volí opatrnější, taktičtější přístup. Tvrdí, že respektuje vnitropolitický charakter tohoto problému, vyhrazuje si však současně právo "kritiky". Podobně jako ostatní její partneři v EHS a v NATO prioritizuje 3. koš a v jeho rámci humanitární otázky, v současné době především slučování rodin a usnadňování sňatků, jejichž řešení označuje za součást détente a prohlašuje, že v této oblasti je nutno vyvíjet na ZSS trvalý tlak.

Britská představa řešení organizačně procedurální stránky ES se v zásadě neliší od pojetí EHS a NATO.

Německá spolková republika

Oficiální postoj západoněmecké vlády k ES je "střízlivý" a "realistický", ve skutečnosti se však její pozice vyznačuje rozporností a jednostranným výkladem závěrečného KBSE. Prohlašuje, že nechce, aby se ES stalo místem konfrontace a sporů, ale jednání o dalším prohloubení spolupráce. Na druhé straně si však vyhrazuje právo "kritiky" ZSS a především NDR, vnáší se do jejich vnitřních záležitostí a pokračuje v pokusech "zastupovat celé Německo".

V prioritizované oblasti "lidských práv" a humanitární zaujímá NSR pragmatické stanovisko, při čemž sleduje vlastní specifické zájmy vůči NDR a některým dalším ZSS. Jde jí jmenovitě o pohyb osob mezi oběma německými státy, vystěhování osob německé národnosti z PLR, ČSSR, SSSR a RSR a slučování rodin včetně dětí ve prospěch rodičů, žijících v NSR se zaměřením na ČSSR, NDR a PLR, prosazování vlastní interpretace dohod o Západním Berlíně se snahou podmiňovat otázkou Západního Berlína další uvolnění v Evropě.

V porovnání s jejími partnery v EHS se u NSR projevuje intenzivnější zájem o hospodářskou spolupráci s SSSR a dalšími zeměmi RVHP a o urychlení výměny ekonomických informací, chce však v tomto směru postupovat koordinovaně. Při projednávání otázek hospodářské spolupráce na BS je možné, že NSR se bude patrně koordinovaně se svými partnery z EHS pokoušet vstoupit do řešení problémů vztahů mezi průmyslově vyspělými a rozvojovými zeměmi.

Nadále trvá zájem NSR o další opatření směřem k rozšíření a prohloubení opatření k posílení důvěry. Počítá s aktivitou neutrální na tomto úseku, kterou bude podporovat, nelze však vyloučit její vlastní iniciativu na doplnění či usměrnění iniciativy neutrální.

Zvláštností pozice vlády NSR je to, že patrně více než vlády v řadě jiných západních zemí je vystavena soustředěnému tlaku opozice CDU/CSU, která je zainteresována na tom, aby se BS stalo tribunálem, na němž by se jednání soustředilo na "lidská práva" v ZSS. Potvrzuje to skutečnost, že CDU/CSU navrhla ve Spolkovém sněmu již několikrát (naposledy koncem května), aby spolková vláda vypracovala pro BS dokumentaci

o "porušování lidských práv v ZSS". Podle některých poznatků zamýšlí - s ohledem na opakované odmítnutí tohoto návrhu vládní koalicí - podnitit předložení takové "dokumentace" některou jinou západní zemí na BS.

Francie

Přístup Francie k BS lze kvalifikovat přes určitou jeho vnitřní rozpornost a dvojakost, příznačnou ve větší míře pro pozice ostatních jejích partnerů v EHS a v NATO, jako z našeho hlediska relativně nejpríjemnější. Vychází z názoru, že proces uskutečňování ZA KBSE je dlouhodobou záležitostí a i když dosavadní bilance neodpovídá očekávání, není důvodu k přílišnému pesimismu. Úspěch Helsinsk je podle ní založen na rovnováze sil a má-li mít trvalou platnost, nesmí být tato rovnováha v žádném směru narušena. Nejlepší rámec realizace ZA KBSE spatřuje v bilaterálních vztazích, včetně humanitárních otázek.

BS si Francie představuje jako pokud možno nepolemickou, konstruktivní a otevřenou výměnu názorů na dosavadní i další plnění ZA KBSE jako dlouhodobého programu. Základně odmítá jakoukoliv revizi, úpravy či doplňování ZA a připouští jednání o nových návrzích jen tehdy, nepřekročí-li rámec helsinského dokumentu.

Tento postoj se promítá také v jejím přístupu k Západem zdůrazňované problematice opatření k posílení důvěry. Na BS nehodlá francouzská delegace připustit žádné změny této části ZA. Je proto též proti ustavení komise pro vypracování dalších opatření v této oblasti pro příští celoevropské setkání (myšlenka SFRJ).

K Západem priorizované tematice "lidských práv" přístup je Francie sice poněkud zdrženlivější než většina ostatních členských zemí NATO a EHS, což je však spíše otázka její taktiky. V principu se její pojetí neliší od pojetí jejích spojenců. Francouzská strana totiž shodně s nimi tvrdí, že do procesu prohlubování vzájemného pochopení patří nejen vztahy států, ale i jednotlivců, tzn. považuje problematiku "lidských práv" za nedílnou součást détente.

Na rozdíl od ostatních států NATO a EHS se Francie staví tolerantněji k projednávání problémů odzbrojení v Středomoří na BS. Soudí zejména, že diskuse o odzbrojení by mohla být užitečná před mimořádným zasedáním VS OSN s tímto zaměřením. Její stanovisko k jednání o otázkách bezpečnosti a spolupráce ve Středomoří je zřejmě motivováno jejími mezinárodněpolitickými zájmy a ohledy. Nestaví se proto proti účasti evropských zemí této oblasti v Bělehradě, uskutečnil-li se v rámci ženevských zkušeností (z II. fáze KBSE) za souhlasu všech ostatních účastníků.

Relativně pozitivnější pozice Francie se promítá rovněž v jejím pojetí organizačně procedurálních otázek BS, které je ovšem přesto v hlavních rysech totožné s koncepcí EHS. Klade však menší důraz na veřejný charakter BS (připomíná ženevský princip neveřejných zasedání), akcentovaný v NATO i v EHS a přiklání se rovněž k řešení, uskutečnit většinu práce v Bělehradě v plénu a nezdůrazňovat příliš účast expertů. Trvá též na ukončení hlavní fáze BS do konce letošního roku a je proti jejím průtahům, s nimiž se v NATO spekuluje.

Neutrálové

Přístup skupiny neutrálnů (Rakousko, Švýcarsko, Švédsko a Finsko) k BS nedoznal v poslední době výraznějších změn.

Její zájem je nadále soustředěn na oblast vojenských aspektů evropské bezpečnosti, kam bude směřovat její iniciativa na BS k prohloubení a rozšíření opatření k posílení důvěry a omezení vojenských aktivit, která bude podporována ve sféře opatření k posílení důvěry rovněž státy NATO a EHS. Neutrálové se domnívají, že v rámci pracovní skupiny s tímto zaměřením by mohl být též posouzen návrh FPV VS z Bukurešti.

Hlavní pozornost neutrálů se v procesu jejich společné přípravy a zejména na poslední konsultativní poradě v Bernu 10. 5. koncentrovala na organizační otázky BS, jiniž se má zabývat jeho přípravná fáze. Jejich koncepce se v tomto směru v základních rysech kryje s pojetím NATO a EHS, vyznačuje se však přesto některými specifickými rysy. Pochybují např. o opodstatněnosti požadavku ze strany NATO a EHS, vyznačuje se však přesto některými specifickými rysy. Pochybují např. o opodstatněnosti požadavku ze strany NATO a EHS, aby všeobecná úvodní rozprava byla veřejná. Přiklínějí se dále k tomu, aby nové myšlenky, návrhy a návrhy byly předkládány v komisích, jež by je utřídily a s nevyřešenými by se zabývaly pracovní skupiny, které by s přecenně vypracovaným časovým i obsahovým mandátem působily na BS.

Celkově, i s přihlédnutím k předchozím, již známým skutečnostem, charakterizujícími pozici neutrálů pro BS, lze konstatovat, že je pro ni příznačná tendence - podobně jako v průběhu KSE - působit na BS v řadě otázek jako určitý moderační faktor, plnící klíčovou úlohu v řešení sporů a komplikací mezi zeměmi NATO a Varšavské smlouvy. Souvisí s tím i trvající tendence přeceňovat význam BS, v němž neutrálové spatřují příležitost politické sebeorganizace vůči velmocem.

Z á v ě r

Poslední informace o stavu přípravy a přístupu Západu k BS potvrzují, že pozice většiny kapitalistických účastníků

BS se nadále vyznačují neměnnou snahou využít ho, ať již cestou formálně "konstruktivního" postupu nebo - čemuž se přece jen snaží většina z nich vyhnout - úporného kontraverzního negociačního boje přes všechny formální verbální prohlášení a ujišťování nikoliv k dalšímu upevňování bezpečnosti a prohloubení spolupráce v Evropě, ale k oslabení vnitřního i mezinárodního postavení socialismu, zpochybnění politiky ZSS a k propagandistické protisocialistické desorientaci široké veřejnosti.

Tomuto zaměření slouží jak západními zeměmi navrhované řešení organizačně procedurálních otázek BS, tak hlavně koncepce jeho agendy i připravované iniciativy v jednotlivých koších (zejména v 1. a 3. koši). Příton je třeba počítat se snahami podmiňovat politiku uvolnění napětí v Evropě tzv. nedělitelností détente ve světě (tj. závazky ZSS vzdát se podpory pokrokových sil v jiných částech světa) a zneužívat propagandisticky tzv. nutnost zapojení ZSS do "pomoci" ve prospěch rozvojových zemí.

Ve světle těchto skutečností i s přihlédnutím k řadě výrazných negativních rysů, charakterizujících současnou zahraniční politiku hlavně států NATO a aj. i se sčítelen k opět v NATO v těchto dnech narůstajícímu pesimismu, zda se na BS podaří vyhnout se konfrontaci zejména vzhledem k stále tvrdému tlaku USA na "lidská práva", je třeba očekávat, že průběh BS bude obtížný v obou jeho fázích. Prosnění pozitivních výsledků, jež budou mít podstatnější bezprostřední význam pro výraznější, skutečně pozitivní prohlubení procesu, zahájeného Helsinkami bude za této situace velmi obtížné.